

Um fjárveitingar

Björn Gunnarsson

svæfingalæknir á
Heilbrigðisstofnun
Vesturlands á Akranesi

bjorn.gunnarsson@hve.is

Óhætt er að segja að mönnum hafi komið óþægilega á óvart þær fjárveitingar sem ætlaðar eru heilbrigðiskerfinu í fjárlögunum sem lögð voru fram á dögum. Vonbrigði með fjárlagafrumvarpið koma fram í ályktun sem samþykkt var á síðasta aðalfundi Læknafélags Íslands. Miðað við umræðuna undanfarnar vikur um fjárhagsvanda Landspítalans og annarra heilbrigðisstofnana, atgervisflóttu og fleira og fleira, hefði mátt ætla að gefinn yrði ákveðinn tónn í fjárlögum fyrir árið 2014. Ekki hefði þurft margra milljarða króna innspýtingu í heilbrigðiskerfið til að senda þau skilaboð að nú ætti að hefja uppbyggingu á nýjan leik. En engin slík skilaboð komu fram. Samkvæmt frumvarpinu er ekki gert ráð fyrir auknu fé til rekstrar eða tækjakaupa í heilbrigðiskerfinu, engin viðbótarframlög, sem í raun þýðir niðurskurður fyrir þær heilbrigðisstofnanir sem nú glíma við hallarekstur. Þó svo að rætt sé um að þessu verði líklega breytt í umræðum um fjárlagafrumvarpið á Alþingi og fjárlögmál til heilbrigðisstofnana verði trúlega hækkuð, hefði maður óskað eftir ákveðnum vísbendingum í frumvarpinu sjálfu. Þótt maður virði óskir ríkisstjórnarinnar um hallalaus fjárlög.

Umræðan miðast eðlilega mikið við Landspítalann enda er hann flaggskip íslenska heilbrigðiskerfisins, þó nokkuð sé það fley orðið fúíð. En heilbrigðisstofnanir um allt land glíma í raun við svipaðan vanda. Ef ég skoða hlutina út frá minni eigin stofnun, Heilbrigðisstofnun Vesturlands, er niðurskurður á fjárlögmál milli árana 2008-2013 nú orðinn 23% eftir

að leiðrétt hefur verið fyrir vísitölu. Þetta þýðir á mannamáli að nær fjórða hver króna hefur horfið úr rekstrinum. Starfsmönnum hefur fækkað um 65 og margir starfsmenn hafa tekið á sig umtalsverða launalækkun. Fólk úti á landi hefur líka þurft að hlaupa hraðar. Samkvæmt nýju fjárlagafrumvarpi er nú enn gerð krafa um svokallaða hagræðingu í rekstri, sem nemur 44 milljónum, til viðbótar niðurskurði undanfarinna ára. Þetta er því hagræðingarkrafa upp á 1,4%. Sama er upp á teningnum hjá öðrum stofnunum í heilbrigðiskerfinu.

Það er hins vegar ekki bara erfiður rekstrarreikningur sem veldur forstöðumönnum heilbrigðisstofnana, læknum og öðru starfsfólki áhyggjum. Umræðan hefur líka snúist um bein framlög ríkisins til tækjakaupa. Tækja- og búnaðarmál hafa í umröti liðinna ára setið mjög á hakanum og nú horfir til vandræða. Í fréttum um miðjan október var greint frá nýrri brjóstholssjá sem Pokasjóður verslunarinnar hefur gefið Landspítalanum. Í ofangreindri frétt var haft eftir forstjóra Landspítalans að þörf sjúkrahússins sé á milli 1-2 milljarðar króna á ári til að halda í horfinu við endurnýjun búnaðar og uppsöfnuð þörf sé orðin mjög mikil, því verulega hafi verið dregið úr tækjakaupum í kjölfar kreppunnar. Svo ég líti mér aftur nær er áætluð þörf Heilbrigðisstofnunar Vesturlands á tækjabúnaði nú um 200 milljónir króna næstu tvö árin en 70 milljónir króna væri brýnt að fá nú þegar. Samkvæmt fréttum Ríkisútvarpsins hafa einstaklingar og félagasamtök lagt mun meira til tækjakaupa á Landspítala á síðustu árum en hið opinbera. Ríkisvaldið er í raun farið að gera ráð fyrir slíku gjafafé. Það er að sumu leyti áhyggjuefni hve Landspítalinn og raunar allar heilbrigðisstofnanir landsins eru háðar gjafafé svo hægt sé að endurnýja tæki og bæta búnað.

Það skýtur einnig skökku við að á sama tíma og heilbrigðisstofnanir glíma við atgervisflóttu, meðal annars vegna brottflutnings lækna, sem rekja má til óánægju með laun og til skorts á aðstöðu og tækja-

búnaði, virðast einkareknar læknastöðvar geta aflað sér nýjasta og besta búnaðar sem völ er á. Þar virðist ekki vera skortur á rekstrarfé og að stærstum hluta hlýtur þessi kostnaður á endanum að koma frá hinu opinbera í gegnum Sjúkratryggingar Íslands eða þá beint úr vasa sjúklinga. Eftir sitja hins vegar stofnanir hins opinbera með skarðan hlut. Er þetta kannski eingöngu spurning um mismunandi möguleika á fjármögnun?

Að sjálfsögðu er hér ekki verið að ráðast á sjálfstætt starfandi lækna sem vitanlega gegna veigamiklu hlutverki í okkar heilbrigðisþjónustu. Það veldur hins vegar áhyggjum hversu veikburða allar heilbrigðisstofnanir ríkisins eru orðnar, bæði hvað snertir nýtísku tækjabúnað og hæft starfsfólk.

Er það útilokað að heilbrigðisstofnanir í eigu hins opinbera hafi sömu möguleika til fjármögnunar á tækjum og hátækni-búnaði og einkageirinn hefur? Af hverju geta þessar stofnanir ekki fengið dýran búnað eins og myndgreiningartæki, ómtæki og annan hátækni-búnað á kaupleigu (*leasing*) líkt og tíðkast á sumum sjúkrahúsum í nágrannalöndum okkar; ég nefni Svíþjóð sem dæmi. Á þennan hátt væri hægt að endurnýja flókinn og dýran tækjabúnað reglulega svo hann stæðist ávallt nýjustu kröfur. Er það ófrávikjanleg krafa að opinberar stofnanir verði að eiga allan sinn búnað, jafnvel þótt hann úreldist á örfáum árum?

Stjórn LÍ

Porbjörn Jónsson, *formaður*
Orri Þór Ormarsson, *varaformaður*
Magnús Baldvinsson, *gjaldkeri*
Salome Á. Arnardóttir, *ritari*
Björn Gunnarsson
Guðrún Jóhanna Georgsdóttir
Magdalena Ásgeirsdóttir
Ólöf Birna Margrétardóttir
Pórarinn Ingólfsson

Í pistlunum *Úr þenna stjórnarmanna LÍ* birta þeir sínar eigin skoðanir en ekki félagsins.